

Tract. V. Examen IV.

in alio loco, ubi non est jejuniun, vesperi carnes comedere peccatum non est, ut probabilius infra Tract. 6. Exam. 5. num. 84. Vide etiam de celebrazione festorum Tract. 10. Exam. 5. n. 107.

Ad 6. Si conjux ex jejuniu fiat non solùm aliquantulum (quod N. B.) sed notabiliter impotens ad redditionem debiti conjugalis, excusat à jejuniu, sic, ut saltem possit bis refici, abstinentia tamen à carnibus. **Ratio:** Quia praeceptum justitiae divinum, & naturale, preponderat praecepto humano de jejuniu. **Dixi sed notabiliter:** Quia uteque conjux habet iudicium ad exercendum se in operibus spiritualibus, licet aliquantulum debilitatem potesta reddendi debituim.

Quid si vir uxori praepciptat ut frangat jejuniu?

Dico: Obedire non licet. **Ratio:** Quia obediendum magis est Ecclesie quam marito. Si tamen exinde timeret gravia mala, v. g. discordias, &c. excusaret à jejuniu.

Ratio: Quia Lex Ecclesie non obligat cum tanto incommodo. Si autem vir id praecepit in contemptum Fidei vel jejuniu, parere non posset absolvitur. **Ratio ante** est data in Resp. ad 3. causam de negatione Fidei.

Ad 7. Nolo femininum patrocinium vel favorem suscipere, sed ex qua lance, & mensura eas pondero, & iudicio quoad jejuniu cum viris, quos in Resp. 6. ejusque ratione ad quast. 2. dixi judicandos, non quoad zetatem naturalem, sed quoad vires.

Ad 8. Non potest comedere carnes, si ex cœrvis (que esset loco vini) & oleribus non timeat grave nocumentum sanitatis, sed sine vino & carnis naturam sustentare possit. Quia in re plurimum efficit, & juvabit generosa resolutio. Hinc etiam non admittit, quod, qui solùm uno die nullum haberet cibum nisi panem, eo ipso possit comedere carnes, si sit robustus, & communibus cibis assuetus. Excipi potest casus, quo aliqui timetur non cœrvenum sanitatis, v. g. qui assuetus est epulari quotidie splendide.

Ad 9. Talis non peccat, si solum urbani vivet, & non importune urget. Si vero nesciat eum aliunde absolute resolutum esse ad Comen, peccat mortaliter. **Ratio:** Quia quantum est de se, dat ei occasionem peccandi mortaliter.

Ad 10. Tuitus, & probabilius Resp. negative. **Ratio:** Quia dispensatio rationabiliter debet intelligi sic, ut subintelligatur conditio: Si, & quādū indiges.

EXAMEN V.

De Ira, & Acedia, ac peccato in Spiritum Sanctum.

IRA est brevia stultitia, furor currens, & ebrietas in anima, inquietus Ethici. Per iram gratia vitæ socialis amittuntur, quia se ex humana ratione non temperat, necesse est, ut bestialiter vivat. Tractat de ea S. Th. 2. 2. q. 158. per octo art.

IR A.

QUÆRO I. Quid est? Estne peccatum? Et quantum?

CV. Resp. 1. Ira dicit duo, unum de materiali, quod est accessio sanguinis circa cor, ut expli- catus est Tract. 4. Exam. 1. n. 5. Alterum de formalis, & hoc est appetitus vindictæ. Et est passio appetitus sensitivi, à qua vis irascibilis (de qua loco mortificato auctum est) denominatur, ut ait S. Th. art. 1. Ubi addit, quod Ira possit se bene vel male habere; si enim vindicta est justa, seu appetitus ejus ordinatus, id est, si sit secundum rectam rationem, nimis pro conservatione justitiae, & boni communis, vin-

dicando, seu puniendo delicta, tunc irasci est laudabile, meritiorum, & actus justitiae vindicative. Unde Ps. 4. *Irascimini, & nolite peccare.* Si autem ordinem rationis excedit, est peccatum, definiturque quod sit *appetitus inordinatus vindictæ*, seu vitium inclinans ad eam, & sic convenienter ei praedicata ante ex Ethicis adducta. Hac vocatur Ira per vitium, & malitia, prima verò Ira per zelum, & bona appellatur à S. Th. art. 1. ad 2. ubi de ira per zelum eleganter sic loquitur ex S. Greg. 5. Mor. c. 33. *Curandum sumopere est, ne Ira, que ut instrumentum virtutis asumitur, menti dominetur, ne quasi domina præca, sed velut ancilla ad obsequium para sit rationis tortuorum recedit.* Addit ex eodem: *Ira per zelum rationis oculum turbat, sed Ira per vitium excusat.*

Resp. 2. Vitium Ira ex genere suo est mortale.

Declarator ex S. Th. art. 3. *Motus Ira potest esse inordinatus, & peccatum duplicitur.* Uno modo ex parte appetibilis, utpote cum aliquis appetit injustam vindictam; & sic ex genere sua Ira est peccatum mortale, quia contrariatur Charitati, & Justitiae: potest tamen contingere, quod talis appetitus sit peccatum veniale propter imperfectionem actus. Quæ, quidem imperfectione attenditur vel ex parte appetientis, puta, cum motus Ira preventum judicium rationis; vel etiam ex parte appetibilis, puta cum aliquis appetit in aliquo modo se vindicare, quod quasi nihil est reputandum; ita quod etiam actu inferatur, non esset peccatum mortale, puta, si aliquis parum trahat aliquem puerum per capillos, vel aliquid hujusmodi. *Alio modo* potest esse modus Ira inordinatus quantum ad modum irascendi, utpote si nimis ardenter irascitur interius; vel si nimis exterior manifeste signa Ira. Et sic Ira secundum se non habet ex suo genere rationem peccati mortalis, potest tamen contingere, quod sit peccatum mortale, puta, si ex vehementia Ira aliquis excedat a dilectione Dei & proximi. *Hac S. Vide infra Tract. 6. Exam. 7. n. 115. & 116.* de discordia, contentione, &c.

Quomodo differunt Ira, & Ira cuncta, iratus & iracundus?

Dico: In hoc differunt, quod Ira, & Ira cuncta dicuntur, iracundia vero, & iracundus habitum, qui est vitium Ira antea definitum; quando nimis quis in Ira est habituatus per frequentes actus. Unde S. Th. 1. p. q. 63. art. 4. ad 3. docet, aliquos esse naturaliter iracundos, id est, per consuetudinem, quæ est altera natura.

QUÆRO II. Ira velut vitium capitale habetne filia?

CVI. Resp. cum S. Th. art. 7. Habet sex filias, quæ sunt: Indignatio, & tumor mentis, que perficiuntur in corde; Clamor, Blasphemia, Contumelia, que perficiuntur in ore; Rixa, que committuntur operante.

Indignatio est, cum quis non vult alium videre, nec cum eo conversari, reputans suam conversationem indigneum. Communiter est peccatum veniale, nisi vel fiat cum magno scandalo, vel cedat in notablem contemptum aut grave damnum, vel odium talis personæ. Potest etiam sine omni culpa fieri, si nimis fuit ex rationabili causa, v. g. propter correctionem, & ne indignans ex alterius mala conversatione, & exemplo labatur in peccatum.

Tumor mentis est, ut ait S. Th. dum quis diversas excoquitas vias vindictæ, estque mortalis vel venialis, juxta quantitatem vindictæ intenta.

Clamor est, dum homo in modo loquendi (per quem intelligitur inordinata, & confusa locutio) Iram suam demonstrat. Quod si sine gravi scandalo, est peccatum veniale.

Blasphemia est, qua quis prorumpit in verba Dei injuria. De quo agitur infra Tract. 7. Exam. 3. n. 9. & seqq.

Contumelia effudit verba injuriosa proximo. De quo agitur infra Tract. 8. Exam. 5. n. 100.

De Rixa agitur Tract. 7. Exam. 7. n. 134.

Si

De Jejunio.

Si juxta S. Aug. peccator non est dignus pane, quo vescitur, id maximè de accidio homine verum est. Etiamen Acedia (ut S. Greg. loquitur) est de virtutum laudabilis exercitio utriusque hominis languida delectio. Vel, ut ait *Damascenus*, tristitia aggravans mentem, ut nihil boni ei agere libeat. De hoc vitio agit S. D. 2. 2. q. 35. per 4. art.

QUÆRO III. Quid est, & quantum peccatum?

CVII. Resp. 1. In vulgari acceptione adiuva sumitur pro pigritia, quatenus hominem facit pigrum, ignavum, ac tardum ad prosequendum bonum divinum. Solet etiam in communis sumi pro tristitia de bono spirituali. Sed utrumque significatio est nimis generalis, quia ultra utramque est generale peccatum: omne enim peccatum refutat bonum spirituale virtutis et oppositæ, v. g. superbia refutat bonum spirituale humilitatis, luxuria bonum castitatis, &c. In quantum ergo est vitium speciale, unum ex 7. Capitalibus (uti de eo agitur hic) definitur a S. Th. art. 6. quod sit tristitia, seu tedium, vel vitium inclinans ad tristitiam de bono spirituale divino, quatenus est divinum in eo quod tristitius.

Explanatio definitio. Dicitur 1. de bono spirituali, ut ab hac definitione excludatur tristitia de bono temporali. Dicitur 2. de bono divino, ut excludatur tristitia de bono spiritualibus virtutum moralium: nam si quis tristetur de hoc quod debeat alteri reddere justum, quod est bonum justitiae, vel moderata edere, ac bibere, quod est bonum temperantiae, non peccat appetito acedia, sed illius vitii, quod contrariatur virtuti, de cuius bono tristet. Dicitur 3. *quatenus divinum* est. Nam tristari de bono opere praecipit ratione annexi laboris, vel difficultatis, ut est in jejuniu, propter esurientem; & in auditione Missæ, si ad eam valde tempestive debet surgere, non peccat appetito acedia, juxta S. Th. art. 2. Dicitur 4. *In eo qui tristatur,* seu quatenus bonum divinum participative est in homine, consistens in charitate, & amicitia, colloquio, vel conversatione cum Deo. Nam tristari de bono divino, quatenus est in ipso Deo, spectat ad oditum Dei, non ad aciedam.

Sed di quo mibi, unde hoc vitium vocatur acedia? Unde est haec Etymologia?

Est ex hoc sicut acidum frigescit, & tepefacit calorem, ita hoc vitium tepefacit in homine boni spirituali amorem, ut patet ex S. Th. art. 1. & 2.

Respo. 2. ad quast. 3. Acedia ex genere suo est peccatum mortale, & est semper tale; si sit delibera- ta, & perfecta, v. g. si quis tristetur, quod sit crea- tus vel vocatus ad gratiam, merita, gloriam, &c. vel si ex tristitia optet sibi, non esse, aut mori, vel esse bestiam. Vel si propter eam omittat aliquid, quod est necessarium ad salutem animæ, vel corporis.

Ratio est ex S. Th. art. 3. Peccatum mortale est, quod spirituale vitam tollit, quæ est per charitatem, secundum quam Deus nos inhabitat. Ergo illud peccatum est mortale, secundum se, seu secundum propriam rationem contrariatur charitati: Sed acedia est talis. Ergo Proh. min. Proprius effectus charitatis est gaudium de Deo: *Acedia autem est tristitia de bono spirituali,* in quantum est bonum divinum. Ergo

Ex his patet, quod etiam mortalissimum peccatum illi, qui toti innamorati huic mundo, & deliberatè eliciunt hunc actum: Modo Deus me perpetuo relinquat in terra, ejusque delicia, *Cosum Deo lubens relinquere.*

Respo. 3. cum S. Th. eodem art. 3. Si motus ace- dia sit in sola sensualitate propter repugniam carnis ad spiritum, non excedit peccatum veniale.

Ratio: Quia deest consensus rationis saltem plenus est quod acedia solum inchoata.

QUÆRO IV. Acedia quas habet filias?

CVIII. Habet sex juxta S. Th. art. 4. Et sunt,

1. *Malitia*, quæ est, quando ex tristitia vel tempio spiritualium tam malus quis efficitur, ut eas impugnet, aut nihil vel parum curat, doleat se esse

Christianum, se nosse Deum, vel res fidei. Et hoc ex genere suo est morale, & semper est tale, si fiat se- nio & deliberatè. Unde malitia non accipitur hic, prout est genus vitiorum, ait S. Thom.

2. *Rancor mentis*, qui non accipitur hic pro odio, sed in quantum est amaritudine contra eos, qui ad spi- ritualia inducunt, ut sunt Confessarii, Concionatores, &c. est veniale si desit scandalum, & illis non optetur grave malum.

3. *Pustillanitas* est parvitas animi, qua homo fugit opera spiritualia ardua, suam tamen potentiam non excedens. Est veniale, nisi homo ex ea omittat aliquid, ad quod tenetur sub mortali.

4. *Desperatio:* De qua infra Tract. 7. Exam. 4. n. 63.

5. *Torpor circa precepta*, tepide ea observando, id est, non cum eo fervore, ut homo potest, & debet. *Huc referuntur, otium, pigritia, somnolentia, &c.* Torpor communiter est peccatum veniale. Unde Doctores dicentes cum esse peccatum mortale, videntur loqui de eis valde strictè, si nim. sit tantus, ut ex eo homo seipsum negligat, vel omittat id, ad quod sub gravi pracepto tenetur.

6. *Eouagatio mentis circa illicita, circa que ver- satur, estque tunc, quando homo ex tempio à spiritualibus se transfert ad delectabilias exteriora. De ejus gra- vitate vel levitate judicandum est ex ipsius obiectis illicitis, ut supra dictum est de cogitationibus morosis.*

Peccatum in Spiritum Sanctum.

QUÆRO V. Quid, & quotuplex? Estne idem ac peccatum ex certa malitia?

CIX. Resp. ex S. Th. 2. 2. q. 14. ubi de hoc peccato agit per 4. art. & art. 1. definit, esse peccatum contra bonitatem Spiritu Sancto attributum commis- sum.

Declarator verbis S. Doctoris sic dicens, Spiritu S. appropriatur bonitas, sicut Patri potest, & Filio sapientia. Unde peccatum in Patrem dicitur esse, quando peccatur ex infirmitate; peccatum in Filium, quando peccatur ex ignorantia; peccatum in Spiritum Sanctum, quando peccatur ex certa malitia, id est, scienter, ex illa electione mali.

Pergi S. D. Quodum contingit *dupliciter*. Uno modo ex inclinatione habitus vitiis, qui malitia dicitur, & sic non est idem, peccare ex malitia, quod peccare in Spiritum S. nec est specialis peccatum, sed, ut ait ad 3. est quadam generalis conditio peccati. *Alio modo* contingit ex eo, quod per contemptum abjectum, & removetur id, quod electionem peccati poterat impeditre. Sicut spes abjectum per desperationem, & timor per presumptionem, &c. haec autem omnia que peccato electionem impeditur, sunt effectus Spiritus S. Et ideo sic ex malitia peccare, est peccare in Spiritum S. Ita S. D.

Ex quibus patet R. ad 3. p. Quæst.

Respo. 2. Peccata in Spiritum S. sunt sex, nim. Desperatio, Presumptio, Agnitus veritatis impugna- tio, Fraterna gratia invidia, Impenitentia, Obs- tinatio.

Declarat hoc S. D. art. 2. in corp. Species peccati in Spiritum S. distinguuntur secundum remotionem vel contemptum eorum, per quæ potest homo ab electione peccati impediri, que quidem sunt vel ex parte divini iudicij, vel ex parte donorum ipsius, vel ex parte ipsius peccati: averitur enim homo ab electione peccati per considerationem divini iudicij, quod habet justitiam, cum misericordia, ut & per spem, quæ consurgit ex consideratione misericordia remittenti peccata, præmissis bona; & haec tollitur per desperationem. De qua uti, & de presumptione age- tur infra Tract. 7. Exam. 4. n. 63. & 71.

Item averitur homo à peccato per timorem, qui consurgit ex consideratione divinae justitiae punientis peccata, & hic tollitur per presumptionem, dum si, aliquis presumit, se gloriam posse adipisci sine me-

meritis, vel veniam sine poenitentia. Dona Dei, qui bus retrahimur à peccato, sunt duo; quorum unum est agnitus veritatis, contra quod ponitur impugnatio veritatis agnitus, dum scilicet aliquis veritatem agnitus fidei impugnat, ut licentius peccet. Aliud est auxilium interioris gratiae, contra quod ponitur inadvertita fraterna gratiae, dum scilicet aliquis non solum invaderet personam fratris, sed etiam invidet gratiae Dei crescentem in mundo.

Ex parte peccati sunt duo, quae hominem à peccato retrahere possunt. Quorum unum est inordinatio, & surpeditus actus, cuius consideratio inducere solet in homine poenitentiam de peccato commiso: & contra hoc ponitur impenitentia, non quidem eo modo, quo dicit permanentiam in peccato usque ad mortem: sic enim non est speciale peccatum, sed peccati circumstantia: sed accipitur hic, secundum quod importat propositum non poenitenti. Aliud est parvitas, & brevitas boni, quod quis in peccato querit, cuius consideratio inducere solet hominem ad hoc, quod ejus voluntas in peccato non confirmetur. Et hoc tollitur per obstinationem, quando se vel firmat suum propositum in hoc, quod peccato inhaeret. Ergo sunt sex &c.

QUÆRÔ VI. Peccatum in Spiritum Sanctum estne?

CX. Resp. cum S. Th. l. c. art. 3. in corp. Est remissio.

Ratio patebit in Tract. 13. de Poenit. Exam. 2. n. 16. ubi probabatur, nullum esse peccatum tam

grave, quod per veram poenitentiam remitti non possit.

Oppon. Matth. 12. dicitur: Qui discerit verbum contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei neque in hoc seculo, neque in futuro. Et S. Aug. lib. de Serm. Dom. in monte c. 44. ait: Tanta est labes huius peccati, quod humilitatem deprecandi subire non posse.

Ad hoc R. verbis S. Th. art. 3. cit. Hoc peccatum dicitur irremissibile, non quod non remittatur sepoenitent, sed quia, in quanto est de se, habet meritum, ut non remittatur. Sicut aliquis morbus dicitur incurabilis secundum naturam morbi, per quam tollitur id, per quod morbus potest curari, puta, cum morbus tollit virtutem nature, vel inducit fastidium cibi, & medicinae, licet talis morbum Deus possit curare. Ita etiam peccatum in Spiritum S. dicitur irremissibile secundum suam naturam, in quantum excludit ea, quibus sit remissio peccatorum. Per hoc tamen non præcludit via remittendi, & sanandi omnipotenter, & misericordie Dei, per quam aliquando tales miraculosè spiritualiter sanantur. Hec S. D.

Paulo aliter & breviter dicitur non esse remissibile, nisi ægræ admodum, seu difficulter, quia tales peccata raro agunt sinceram poenitentiam, ut docet S. D. 3. p. q. 86. art. 1. ad 3. subdens, cito etiam irremissibile: quia pro tali peccato puniri aliquis, & in hoc seculo, & in futuro. Vide locum ante citatum ex Tract. 13.

TRACTATUS VI.

De Legibus.

Ex Prima Secunde à quest. 90. usque ad 109. inclusive.

NON sine causa Tractatus de Peccatis subhabetur Tractatus de Legibus, cum teste Apostolo ad Rom. 6. peccatum contra Legem. De quo supra actum est. Sit ergo

EXAMEN I.

De Legi communis.

De qua Angel. Doctor agit quest. 90. per 4. art.

QUÆRÔ I. Teneturne Confessarius haberet notitiam Legum?

I. Resp. affirm. Ratio. Quia, ut supra dictum est, Confessarius fungitur officio Doctoris, ejusque est, ad exemplum Christi, facere & docere, ut penitentes ab eo declinare a malo, & facere bonum, quasi à facie colubri fugere peccatum, & currere in odorem unguentorum virtutis. Idem est, de inclinatione diutorum. In presenti autem Lex sumitur proprie, id est, in quantum est humanorum actuum mensura & regula, dirigens eos in bonum commune, & finem ultimum, quae est aeterna felicitas.

Explico singulas definitiones partibus. Dicitur 1. Ordinatio. Cujus particula sensus liquet ex immediate dictis, quia dirigere, regulari, & ordinare in praesenti idem sunt. Dicitur 2. Rationalis, id est, nec intellectus præfici, non autem præcise speculantis, nec præsuadens, consulentis, rogantis, &c. sed imperantis. Unde ordinatio obligatoria. Nam ut S. D. art. 1. in corp. ait: Lex a ligando dicitur. Dicitur 3. ad bonum commune, quia Regnum non est propter Regem, sed Reg propter Regnum, ait Arist. 3. Polit. id est, propter communem Regni utilitatem, non propter suam privatam, leges condit. Et S. Basilus hom. 12. in Prog. ponit tria differentiam inter Regem & Tyrannum, quod prior communem, alter propria utilitate studeat. Et S. Thom. art. 2. in S. cont. citat Isidorum dicentem: Lex a nullo privato commodo, sed pro communis utilitate civium conscripta. Et in corp. ait: Ultimus finis est humana vita felicitas vel beatitudine, unde oportet, quod Lex maxime respetual ordinem, qui est in beatitudine. Rursus: Cum omnis pars ordinetur ad totum, sicut imperfectum ad perfectum, unus autem homo est pars communis perfecta, necesse est, quod Lex proprii respectus ordinem

QD. Quid est Lex, & quomodo?

II. Resp. 1. Lex propriæ sumpta bene definitur à S. Th. hic q. 90. art. 2. in fine corp. quod sit Ordinatio rationis ad bonum commune, ab eo, qui curam communis habet promulgata.

Dixi, Lex propriæ, seu stricte sumpta, si enim sumatur in ampla, & improppria significacione, per eam subinde intelliguntur naturals impulsus, vel inclinatio aliquis rei. Sic dicitur Lex summis, id est, vel inc-

nem ad felicitatem communem. Hac S. D. loquens de fine intrinsecò seu operis, sive legis secundum se: per accidens enim est, si legislator legem (etiam justam) à se posuit, ad proprium interesse detorquet. Dicitur 4. ab eo qui curam Communis habet. Ubi per Communitatem intelligitur, v. g. Regnum, Civitas, Ordo Religious, &c. quae sunt Communites complete & perfectæ. Per eum vero, qui curam habet, intelligitur persona publica, habens potestatum jurisdictionis & politicas. Unde S. D. art. 3. ait: Non cuiuslibet ratio est falso Legis. Rationem dat: Quia Lex principaliter respicit bonum commune; ordinare autem in bonum commune, vel est totius multitudinis, vel aliquis ejus vires gerentis. Ergo. Et ad 2. ait: Lex ut efficaciter ducat ad virtutem, debet habere vim coadiuvat: Sed hanc habet multitudine, vel persona publica: ad eam enim pertinet penas infigere. Ergo. Dicitur 3. promulgata, id est, publice, seu per potestatum publicam intimata, de quo q. 3.

III. Resp. 2. Lex variè dividitur. 1. Alia est externa, alias naturalis. De quibus Exam. seq. 2. Alia positiva, seu ab aliquo liberis posta, nimirum ad Deo vel hominem, à cujus placito Lex pendet. Unde dividitur in diuinam & humanam. Lex divina alia est vetus, alia nova, id est, Veteris & Novi Testamenti. Lex humana dividitur in Ecclesiasticam & civilem. Prima est lata à Magistratu Ecclesiastico. Unde sunt Leges Canonice, seu sacri Canones, sive Jus Pontificium. Lex civilis est lata à Magistratu Saculari: Papuus civilis, quia est pro bono civium posta. Tales sunt Leges Imperatoriae, seu Jus Cesareum sive Imperiale. Datur etiam Jus Gentium. De quo infra Tract. 8. Exam. 1. n. 3. Tandem Leges aliae sunt mere penales, aliae mere præceptives, aliae mixte. De quibus infra Exam. 5. in hoc Tract. n. 63. in Not. 2.

Estne Lex idem quod præceptum, vel in quo dif- ferunt?

IV. Dico. Etsi in lata larga, seu ampla, ac vulgaris acceptio, vel significatio interdum pro eodem sumuntur, propriè tamen idem non sunt, sed differunt. 1. Lex per se primò, & immediate respicit bonum commune, & ponitur Communatis, ut patet ex eius definitione: præceptum vero non soli Communatis, sed & singularibus personis potest. 2. Lex tantum ponitur ab habente curam Communatis, prout etiam ex definitione patet, præceptum vero, vel ut alius potestas, gubernative potest poni a quovis Superiori, Domino, Patrelatis, &c. Hinc regulariter, apud Religious soluim Capitulum generali potestate Leges; quilibet autem Praelatus, etiam inferior potest præcipere, ut testatur praxis in Ordine nostro Prædicatorio. 3. Lex ex natura sua est perpetua, præceptum vero perse est temporale, & spirat expirante præcipiente, seu cum morte ejus, sive naturali, sive civili, seu dum expirat ejus officium, seu gubernium. Unde præcepta nostri P. Provincialis expirant ex parte officii, nisi per Capitulum, vel per Successorem confirmetur.

Quomodo intelligitur communis illa divisio præcep- tū in affirmativum & negativum?

V. Dico 1. Vocatur præceptum affirmativum, quia affirmat, actum esse facientium, eumque præcipit, explicaturque per ly Facies, vel fac boe, v. g. Honora patrem, & matrem. Vocatur negativum, quia negat, seu prohibet actum fieri, & explicatur per ly Non facies, v. g. Non moechaberis.

Dico 2. S. Th. 1. 2. q. 71. art. 4. ad 3. & q. 100. art. 20. in corp. & ad 2. docet differentiam inter haec præcepta. Quod nimirum præcepta affirmativa obligant semper, sed non ad semper; negativa, vero obligant utroque modo. Et 2. q. 3. art. 2. in corp. docet, quod præcepta affirm. etiæ semper obligant, non tamen ad semper, obligant autem pro loco, & tempore secundum circumstantias debitas, secundum quod oportet actum humanum limitari ad hoc, quod sit actus virtutis. Quod ibi exemplificat in actu confessio- nis fidei. De quo infra in Tract. de Fide.

Rationem dat ibid. q. 33. art. 2. in corp. Quia præcepta negativa Legis prohibent actus peccatorum, qui sunt secundum se mali, nec umquam illi modo, aliquo tempore, vel loco possunt, bene fieri, quia secundum se sunt coniuncti mali fini, Ergo præcep- ta negativa obligant semper & ad semper. Affirma- tiva vero sunt de actibus virtutum, ad quos inducunt, qui non quolibet modo fieri debent, sed observant debitis circumstantiis, que requiruntur ad hoc, ut sit actus virtuosus, ut nimirum fieri debet, & quando debet, & secundum quod debet. Ergo haec præcepta non obligant pro semper; id est, pro omni tempore, sed pro tempore debito & congruo. Quod ibi exemplificatur præcep- to correctionis fraternalis. De quo vide in proprio loco.

Nota ex S. D. 2. 2. quest. 44. art. 3. ad 3. quod omne præceptum affirmativum habeat annexum præceptum negativum, seu virtute includat illud, v. g. præceptum dilectionis, Dei, scilicet diligere Dominum Deum tuum, includit illud: Ne oderis Deum tuum. Unde 1. 2. q. 100. art 4. ad 2. ait: Præcepta affirmativa distinguuntur a negativis, quando unum non comprehenditur in alio, sicut in honoratione parentum non includitur, quod nullus homo occidatur, nec è converso: & propter hoc datur diversa præcepta super hoc. Sed quando affirmativum comprehen- dit sub negativo, vel è converso, non datur super hoc diversa præcepta. Sicut non datur aliud præceptum de hoc, quod est, non furtum facies, & de hoc, quod est, conservare rem alienam, vel restituere eam. Et easdem rationes non sunt diversa præcepta de credendo in Deum, & de hoce, quod non creditus in alienos Deos. Hec ibi.

Quinam sunt actus Legis?

VI. Dico ex S. Th. hic q. 92. art. 2. Secundum tres manuorū actus (quos Lex dirigit) differentias, tres etiam nominantur Legis actus. Imperat siquidem Lex actus virtuosos, prohibet vitirosos; permittit in- differentes, & parvum bonos, vel parvum malos. Quar- tus autem Legis actus, qui est punire, secundum hoc sumitur, per quod Lex ad obedientiam inducit, quod est timor penae.

Ex quo patet, quod sint quattuor actus Legis, scilicet præcipere, prohibere, permittere, punire: non quod omnes illi actus simili & semper convenienti uni & eidem Legi, sed toti legum collectioni. Et ab istis actibus Leges denominantur, ut alia sint præceptiva; alia prohibitiva, alia permitta, alia penales. Leges permisiva (quibus permittuntur minoria mala ad evita- tanda majora) potissimum habent locum in humanis & civilibus. Nam nec Lex aeterna permittit illa mala, ut docet S. Aug. 1. de Lib. arbitr. c. 5. & 6. neq. Lex naturæ, utpote quæ ea punit per remorsum conscientie, sicut Lex divina punit mala vel in hac, vel in altera vita. Deus ergo dicitur permettere mala, quia non punit eis in hoc mundo, servans eorum penam pro altero. Vide Tract. 3. Exam. 3. n. 40. quod aliquis sit, & quid sit permisso positiva.

Solent opponi plures actus Legis. Verum illi omnes reducuntur ad illos quoniam. Ut 1. Taxate præ- terum redueuntur enim ad prohibere; prohibetur enim, ne carius merces vendantur. 2. Irritare contrachus, nisi fiant sub certis conditionibus, qui actus reducuntur ad Legem præcipientem, in quantum præscriptum, quatenus prohibet aliter valde contrahit. 3. Actus prescritionis, & usucaptionis, quibus per leges transferuntur rerum dominia; illi enim reducuntur ad Legem præcipientem, in quantum præcipitur, quod hic, non ille sit dominus rei. Tandem revocatione Legis; verum haec propriæ non spectant ad Legem, quia de ratione Legis propriæ est inducere obligatio- nem, hæc autem per revocationem tollitur. Ergo.

QUÆRÔ III. Quid est promulgatio Legis? Estne de essentia ejus? Aut datne Legi virtutem obliganti? VII. Resp. 1. Promulgatio est auctoritativa inti- matio, seu publica, & solemnis proposicio Legis ab habente auctoritatem, facta per vocem præconis: vel